

Opgroeien

26 mei t/m 27 juni

Beleef de Lente

Zon en water	26 mei
Achter de schermen - Caroline Walta	27 mei
Ringen	30 mei
Meten is weten	31 mei
In de ban van de ring	2 juni
In de ban van de ring (vervolg)	4 juni
Ringgegevens	6 juni
Veren maken de vogel	8 juni
Ooievaars en weidevogels	9 juni
Hoogtepunten	11 juni
Veilige hoogte	17 juni
Wat is er toch met ma aan de hand?	20 juni
Het is warm, echt warm	21 juni
Gemolesteerd	22 juni
Internationaal	24 juni
Niersdal	27 juni

Zon en water

26 mei, Wim van Nee

Pa en ma ooievaar zijn veel op pad. Maar waar gaan ze heen? Er zijn geen beelden van, maar we weten zeker dat ze voor de kost zorgen. Dat moet wel, anders zouden de jongen niet gevoerd kunnen worden en zou het tweetal er niet zo mooi uitzien.

Het was gisteren en vandaag prachtig weer. Lange files richting strand, waar zon en water lokken. Nu zou ik een weblog kunnen schrijven over zon en water, twee voorwaarden voor het leven op aarde. Maar dat weet u natuurlijk al. Bovendien is het veel te warm om daar nu diep over na te denken.

De ooievaars lijken dat ook te vinden. Die denken niet na over de zin van het leven en over de noodzaak van zon en water. Zij leven hun leven en als het warm is gaan ze gewoon in bad.

Een mooi zomers weekend toegewenst!

*Beide foto's gemaakt in ooievaarsstation De Lokkerij.
terug*

Achter de schermen - Caroline Walta

27 mei, Yvonne van der Toorn

Op Beleef de Lente van Vogelbescherming Nederland kunnen kijkers via webcams diverse vogelsoorten volgen. Om dit mogelijk te maken, werkt er achter de schermen een groep bevlogen mensen. Zij zijn allemaal even enthousiast om hun vogelkennis te delen. Eén van hen is ooievaarspecialist Caroline Walta.

Caroline Walta

Stadswapen

Als je in Den Haag wordt geboren, ben je vanaf de eerste seconde verbonden met de ooievaar. De ooievaar staat namelijk in het stadswapen van die mooie stad achter de duinen. Geen wonder dus dat deze vogel - de brenger van geluk - een belangrijke rol is gaan spelen in het leven van de Haagse Caroline. "Ik was altijd al dol op vogels; als klein meisje moest mijn moeder mij stevast uit de struiken plukken. Dan had ik weer een vogeltje horen zingen en moest ik op onderzoek uit. In mijn kinderjaren was de ooievaar een zeldzame verschijning. Daarom maakte hij zo'n indruk op mij toen ik hem een keer op een ooievaarstation mocht bekijken. De ooievaars werden mijn hobby en beheersen inmiddels een behoorlijk deel van mijn leven."

Ringen

Het ringen van vogels is een beproefd middel om van alles te weten te komen. "Met de ooievaars in Den Haag gebeurde dat niet. Dus toen ben ik daarmee aan de slag gegaan", vertelt Caroline. "Ik werd voor gek verklaard, omdat de nesten hier op moeilijk bereikbare plekken liggen, zoals op schoorstenen van flats. Niet alleen het bereiken van de hoogte is een uitdaging, ook het onderhouden van contacten met pandeigenaren en bewoners vergt tijd en geduld. Toch zag ik het als een uitdaging, want door het ringen vergaren we veel informatie. Dat komt van pas bij het

beantwoorden van vragen van BdL-kijkers; door die kennis kun je goed uitleggen waarom de dingen gaan zoals ze gaan.”

Rode draad

Het ooievaarsseizoen is lang. In februari ontmoeten man en vrouw elkaar en starten ze met de voorbereidingen van het nest. Hun jongen vliegen vaak pas in juli uit. “De ooievaars vormen de rode draad van BdL; veel andere vogels produceren hun nageslacht in een korter tijdsbestek, maar zij zijn er van het begin tot het eind.”

Met z'n allen

"Eigenlijk maken we BdL met z'n allen. De Vogelbescherming, de vele vrijwilligers achter de schermen én de kijkers. Want door hun vragen, cliptips en opmerkingen in het clubhuis ontstaat er interactie. Je komt snel met anderen in contact en je kunt je hobby met elkaar delen. Er ontstaan zelfs vriendschappen door en mensen zoeken elkaar op via facebook en whatsapp! Dus - wat vaak gezegd wordt - zo afstandelijk zijn die sociale media niet. Wat wel speelt, is dat alles heel snel gaat door de digitale communicatie; kijkers verwachten soms direct een reactie op hun vraag. Dat is helaas niet altijd mogelijk; veel vrijwilligers hebben gewoon een baan en ‘doen BdL erbij in hun vrije tijd’. Dus dan kan het weleens iets langer duren."

Spannende film

De webcams registreren werkelijk álles wat op het ooievaarsnest gebeurt. Het zichtbare dat een jong op het nest doodgaat. Dat je letterlijk ziet dat zo'n diertje zijn laatste adem uitblaast. En dat een ouder het vervolgens rücksichtslos overboord gooit of aan de andere jongen voert. “Die beelden zijn heel heftig”, zegt Caroline. Maar toch is het ook intrigerend hoe het werkt op zo'n nest. Het is net een spannende film: je wilt niet kijken want je weet dat het fout gaat, maar je kijkt tóch. Dat maakt indruk hoor. En het went nooit.”

Kippenvel

Aan het eind van het seizoen komt dan toch dat bijzondere moment: het uitvliegen van de jongen. Je ziet aan Caroline dat dat haar raakt. "Maanden heeft zo'n beestje op het nest geleefd. En dan moet het na wat oefensprongetjes en een hoop gefladder met die grote, onhandige vleugels dé sprong maken. De wijde wereld in. Je voelt dan bijna mee met die ooievaartjes. Ze hebben dan nog geen idee hoe dat moet, vliegen op vleugels, laat staan dat ze weten waar ze terechtkomen na die allereerste sprong het luchtruim in. Kippenvel!"

terug

Ringen

30 mei, Leo Daanen

Woensdagmiddag rond de klok van 16.00 uur gaan we de jonge ootjes in Gennep ringen.

Foto Arda van der Lee, Stork. Ringen ooievaars 2016 Gennep

IVN

Als alles goed verloopt en het weer werkt mee gaan we woensdag middag de 2 jonge ooievaartjes ringen. We doen dit elk jaar op woensdagmiddag vanwege de Jeugd IVN'ners, "de Groentjes" genaamd. Elk jaar willen ze er dolgraag bij zijn en zo ook dit jaar dus weer en er zijn aan veel aanmeldingen heb ik begrepen.

Dringen

Vorig jaar hebben we dranghekken geplaatst en dat doen we dit jaar weer. De grote mensen gaan netjes achter de hekken en de kinderen mogen op hun billen zitten, binnen de hekken. We leggen binnen de hekken een touw neer, waar ook de kinderen achter moet blijven. Om dringen te voorkomen en ruimte te houden, doen we dit zo.

Twee jongen

We hebben de afgelopen twee jaar (2015 en 2016) telkens 3 jonge ooievaars kunnen ringen. Dit jaar is het helaas anders verlopen, maar mogen we blij zijn dat we nog 2 gezonde jongen kunnen ringen. We ringen de jonge ooievaars in samenwerking met Stork (Stichting Ooievaar Research en Knowhow) zie website www.ooievaars.eu

Tandenborstel

De jongen halen we met de hoogwerker van Arie Arts Boomverzorging omlaag en ringen, meten, wegen en poetsen (als het nodig is) de snavel van de jongen schoon. Ooievaars eten insecten, wormen, mollen, muizen enz. maar bijna overal zit zand klei, of modder aan. Resten van zand, gras, modder enz. wil wel eens blijven plakken aan de binnenzijde van de snavel. Wij mensen, poetsen daarom onze tanden met een tandenborstel, een ooievaar kan dat natuurlijk niet.

Keelzak

Wij hebben een speciale zachte tandenborstel en verwijderen, als het nodig is de troep uit de snavel

van de jonge ootjes. Het komt wel eens voor dat er zoveel troep in zit, dat de keelzak (soepele gedeelte in de ondersnavel) en soms zelfs de tong gaat ontsteken. Om dit te voorkomen kijken wij de jonge ooievaars na of er veel vuil in zit. Met een plantenspuit spuiten we het los en met de zachte borstel verwijderen we het vuil. Eigenlijk zijn we dus ook een beetje mondhygiënist.

Schoon, geringd, gemeten en gewogen, gaan ze weer rustig terug naar boven, naar Pa en Ma op het nest.

Foto: Arda van der Lee, Stork. Ringen ooievaars 2016 Gennep

terug

Metten is weten

31 mei, Arda van der Lee

Vandaag zijn de twee jongen even beneden geweest, in handen van onze ringer (en weblogschrijver) Leo. Om een ring te krijgen en om gemeten en gewogen te worden.

Voorbeeld van een ring

Handdoek

De ervaring van Leo als ringer is goed te zijn. Bij aankomst met het bakje van de hoogwerker bij het nest wordt er een grote handdoek over de jongen gelegd. Daardoor blijven ze extra rustig. Beneden op het plein dient de handdoek als kleedje voor de jongen. Hier worden de jongen gemeten en gewogen. En passant gaan er ook nog wat braakballen en veren mee naar beneden om aan de kinderen te laten zien. En terug op het nest wordt de handdoek weer gebruikt om de jongen toe te dekken.

Op gewicht?

Omdat het qua weer een raar voorjaar is, waren we heel benieuwd naar het gewicht van de 5 weken oude jongen. Meestal wegen jonge ooievaars op deze leeftijd tussen de 3 en 3,5 kg. En wat bleek: jong 1 (voortaan met ring 3E 808) woog 3200 gram en jong 2 (met ring 3E 809) 2940 gram. Bijna volgens het boekje dus.

Metten is weten

Nog wat maten voor wie dat leuk vindt:

Jong 3E 808 vleugellengte 272 mm, snavel 83 mm, kop-snavel 158 mm, tarsus 175 mm, tarsus t/m langste teen 258 mm

Jong 3E 809: vleugellengte 262 mm, snavel 83 mm, kop-snavel 158 mm, tarsus 170 mm, tarsus t/m langste teen 250 mm

Stress?

Elke keer als er geringd wordt, zijn we weer verbaasd hoe snel de ouders terugkomen op het nest. Tijdens het ringen houden de ouders meestal op veilige afstand vanaf een hoog punt een oogje in het zeil of komen af en toe over vliegen. In Gennep landde pa al na een paar minuten op het lege nest. Als de jongen weer terug in het nest zijn, gaat het huiselijke leven daar door alsof er niets is gebeurd. Binnen de kortste tijd wordt de eerste maaltijd alweer opgediend, de jongen eten alsof hen niets spannends is overkomen.

Toch vragen sommige kijkers zich af hoeveel stress het ringen de ouders en de jongen levert. De ervaring van de ringers is dat bij het onderzoek aan de jongen op de grond nauwelijks iets van een verhoogde hartslag of spanning te merken is. Jongen houden zich van nature dood en doen dit ook op de grond tijdens het ringen.

terug

In de ban van de ring...

2 juni, Wim van Nee

Dat moeten ringers wel zijn, toch? Die willen toch graag alle vogels ringen?

Het ringen van vogels maakt vogelonderzoek mogelijk. Dat kan gaan over onderzoek naar trekgedrag, overleving, reproductie of spreiding over het land. Of over de ontwikkeling van een populatie over een langere termijn of veranderingen in trekgedrag. Zo heeft het ringen altijd een achterliggend doel.

Te pas en te onpas

Dat betekent ook dat er niet te pas en te onpas geringd wordt. Een deel van de jongen ringen is genoeg om voldoende informatie te verzamelen over de hele populatie. Het ringen gebeurt met de juiste spreiding en dekking over het land. Bij de ooievaars wordt daar ruimschoots aan voldaan. Het is dus niet nodig en zelfs niet wenselijk om alles te ringen. Dan heb ik het nog niet eens over de inspanningen die een ringer moet verrichten en de kosten die de ringer moet maken. De jongen in Gennep doen wel mee aan het onderzoek. Het aantal broedparen in Brabant en Limburg is niet groot en we zijn heel benieuwd hoe de ontwikkeling van de populatie daar verloopt.

Een andere reactie die we wel eens horen: Weten jullie nu nog niet genoeg? Wordt het geen tijd om met het ringen te stoppen?

Nee, dat zeker niet. We weten dan misschien een heleboel over het verleden, we weten nog niets over de toekomst. Daar moeten we dus op anticiperen. Alleen dan kun je over een langere periode ontwikkelingen en veranderingen waarnemen. En aan de bel trekken, als er iets verontrustends gebeurt.

En de ringers? Die willen zeker niet alle vogels ringen, maar ze voeren het ringwerk wel graag uit, natuurlijk! Het is een voorrecht om het te mogen doen. En mocht u in de komende weken getuige zijn van het ringen van ooievaars, dan maakt u een beetje van dat voorrecht mee.

terug

In de ban van de ring (vervolg)

4 juni, Caroline Walta

In de vorige blog heeft Wim uitleg gegeven over het ringen van ooievaars. Je mag alleen ringen met een vergunning die wordt uitgegeven door het Vogeltrekstation. Heb je je certificaat gehaald, dan moet je regelmatig een 'opfriscursus' doen. Zaterdag was het mijn beurt weer... met een verrassing!

Meten is weten, de zwarte ooievaar (foto: Stichting Ooievaars Research & Knowhow)

Het handigste is om zo'n (her)certificering te doen op een plek met meerdere nesten en daarom verzamelen we ons zaterdag bij ooievaarsbuitenstation De Lokkerij in het Reestdal (Drenthe/Overijssel). Het is goed om de theorie weer door te nemen en met elkaar in de praktijk aan de slag te gaan.

Iedere ringer heeft zijn/haar eigen materialen, zoals speciale meetlatten en een handweegschaal. Deze professionele spullen zijn best prijzig, dus ik heb even moeten sparen voor een liniaal die ik al een tijd wilde hebben. Vrijdag is de lange lat bezorgd en deze zaterdag ga ik 'm inwijden.

De Lokkerij vangt verzwakte en gewonde ooievaars op en momenteel zorgen ze er o.a. voor... een zwarte ooievaar. De vogel is als vermoedelijk verkeersslachtoffer binnengebracht en is ruim een jaar oud.

Door deze leeftijd zijn z'n vleugels een stuk langer dan die van de jonge ooievaars die wij normaal gesproken meten. Het blijkt dat mijn liniaal de langste is, waardoor het aan mij de eer is om maten van de slagpennen op te nemen.

De zwarte ooievaar heeft een kleiner postuur dan de witte, maar de spanwijdte is nagenoeg even groot. Verder is deze soort toch heel anders, lees er meer over op: www.ooievaars.eu/zwarte_ooievaar

terug

Ringgegevens

6 juni, Leo Daanen

Ringen, meten is weten, in de ban van de ring, in de ban van de ring (vervolg) en ringgegevens.

Foto: Ans en René Smit

Op verzoek

Tsja we blijven het maar over ringen hebben, blog na blog. Ik zelf ben een blog begonnen met "Ringen". Arda heeft al de nodige gegevens van mij doorgegeven in haar leuke blog "Meten is weten". Daarna kwam er nog een leuk blog van Wim "in de ban van de ring" en daarna een net zo leuk blog van Caroline "In de ban van de ring (vervolg)". Echter heb ik enkele verzoeken in het Clubhuis gehad voor een vergelijking van ring en meetgegevens van andere jaren. Dus vandaar nogmaals een blog met ringgegevens.

Oorzaak sterfte

Wat was de oorzaak van de plotselinge sterfte van de andere 3 jonge ooievaars? Daar zijn vele vragen over gesteld en ook zeker zoveel antwoorden op gegeven in het Clubhuis en in de blogs. Onderkoeling en gebrek aan het juiste voedsel op de betreffende leeftijd is de oorzaak hiervan geweest, naar onze (Stork) mening. Is dit aan te tonen, is dan de vraag en ja hoor, dat is aan te tonen.

Verschillen

Op verzoek van enkele Clubhuis-bezoekers heb ik een overzicht gemaakt met de ring- en meetgegevens. Als je deze op een rijtje zet, zoals hieronder, dan zie je duidelijk wat verschillen. Het gewicht is redelijk gelijk met andere jaren. Maar vleugel en kop/snavel lopen zichtbaar achter vergeleken met de anderen. Ook de snavellengte loopt ietwat achter. Nu zijn de jongen van dit jaar wel ietsje eerder geringd, maar vergeleken met 2015 scheelt dit maar 1 dag en waren er toen 3 jongen die moesten eten tegenover nu maar 2.

Meten is weten

De Titel van het vorige blog, van Arda was “Meten is Weten” en jullie zien hier dus het resultaat. Dit is wat we alleen al uit de meetgegevens kunnen halen en uit de ringgegevens nog veel meer.

Overigens het verschil tussen 808 en 809 zou erop kunnen duiden dat 808 het eerste jong was en 809 het laatste. Maar het zou ook kunnen dat 808 een mannetje is en 809 een vrouwtje. Ik heb ze beiden van onder bekeken, maar helaas kunnen we dit niet vaststellen.

Ooievaars Gennep ringgegevens van 2015 t/m 2017								
Jaar	Ringnummer	Leeftijd in dagen	Vleugel	Snavel	Kop/snavel	Tarsus	Tarsus+teen	Gewicht
2015	3E801	36	300	85	168	178	258	3140
2015	3E802	36	330	90	167	186	273	3270
2015	3E803	36	352	94	172	193	282	3715
2016	3E804	38	332	94	175	188	275	3306
2016	3E805	38	346	85	170	185	270	3020
2016	3E806	38	348	95	175	198	290	3250
2017	3E808	35	272	83	158	175	258	3200
2017	3E809	35	262	83	158	170	250	2940

terug

Veren maken de vogel

8 juni, Arda van der Lee

Elke dag wordt de tekening van het verenkleed van de jongen duidelijker. Op hun 'vleugels' is een brede zwarte band te zien. De jonge kuikens hadden alleen donsveertjes, maar nu zijn de dekveren en slagpennen snel aan het groeien.

Jong gebruikt vet uit stuitklier

De dekveren geven een vogel zijn vorm en kleur, onder de dekveren zitten de donsveren voor isolatie. Slagpennen zijn lange, sterke veren die aan de vleugels zitten en samen het vliegoppervlak vormen. En dat hebben onze jonge ooievaars uiteindelijk nodig om over een week of 5-6 het nest te verlaten.

Sturen en landen

En dan zijn er nog de staartpennen, die helpen bij het sturen. Handig om goed op het nest te landen. Op het filmpje 'aankomst van pa' is dat goed te zien. De staartpennen gaan vlak voor het landen omlaag.

Poetsen

Vogelveren vergen veel onderhoud. Als een vogel zijn veren poetst, doet hij dat om losgeraakte baardjes (= microscopische haakjes, die in elkaar grijpen en de veer een samenhangend oppervlak geven) weer met elkaar te verbinden. En vaak smeert hij er gelijk wat vet (talg) op, dat hij zelf in zijn stuitklier maakt (clip 3 juni). Dat maakt de veren extra waterdicht. En dat is wel nodig met de regen van de afgelopen dagen.

terug

Ooievaars en weidevogels

9 juni, Wim van Nee

Ik dacht net, ik ga mijn weblog wijden aan het vermeende probleem tussen ooievaars en weidevogels. Er verschijnen namelijk weer regelmatig artikelen en ingezonden brieven die hierover gaan.

Maar eigenlijk heeft dat geen zin. Jullie weten al dat weidevogels niet op het reguliere menu van ooievaars staan. Dat ooievaars daar niet op uit zijn, omdat ze veel te lui zijn als het op jagen aankomt. En degenen die ik zou willen bereiken met een weblog hierover, lezen dit waarschijnlijk toch niet. Maar ja, waar ga ik dan over schrijven?

Gisteren zagen we het in de tuin zomaar gebeuren, een kat kreeg het voor elkaar om zijn poot in de opening van het nestkastje te wurmen, waarin gekraagde roodstaarten hun nest hebben. We zijn

bang, dat het fout is afgelopen. Voor de roodstaarten dan. Weet iedereen die een kat heeft eigenlijk wel wat het lieve dier buiten allemaal doet? En hoe zit het met al die buitenkatten die de muizen bestrijden? Wat doen ze verder? Hoever is het lopen voor een kat naar de nestjes van tureluur en grutto? En hoe zit het met de invloed van verwilderde katten?

Het houdt je toch bezig, ooievaars die beschuldigd worden van het decimeren van weidevogels. Er wordt een enorme invloed toegekend aan 1000 paren ooievaar. Wat zou de invloed zijn van 17 miljoen mensen op de weidevogels? En van al die prachtige fietspaden die de groene ruimte versnipperen in steeds kleinere stukjes? Oprukkende bebouwing? En die kolossale landbouwmachines, die vele meters breed hun banen trekken over de weilanden en akkers? Wist u trouwens dat de broedgebieden van ooievaar en van grutto, Kievit en tureluur, maar voor een relatief klein gedeelte overlappen?

Gek eigenlijk, als iemand een mens beschuldigt van iets, dan is bewijs nodig. En als dat er niet is, dan is er zomaar sprake van valse beschuldiging of smaad, wat terecht niet goed wordt gevonden in onze maatschappij. Hoe zit dat eigenlijk met dieren? Kun je die zomaar beschuldigen? Zonder bewijs?

Het enige wat inzicht kan geven in de werkelijke bedreigingen voor weidevogels, is onderzoek waarbij alle factoren die een rol spelen worden belicht: recreatiedruk, verstedelijking, grootschalig agrarisch grondgebruik, waterpeilbeheersing, predatie, klimaatverandering, verdroging, gevaren tijdens trek en overwintering, jacht, industrialisatie, ...

Ik heb wel een idee over de rol van de ooievaar, maar wie ben ik? Ik ben geen onderzoeker, ik ben gewoon een natuurliefhebber die zich extra bezighoudt met het wel en wee van ooievaars.

En die af en toe een weblog schrijft.

terug

Hoogtepunten

11 juni, Caroline Walta

Jaarrond ben ik betrokken bij de ooievaar, maar begin juni is toch extra speciaal. In deze blog geef ik je graag een kijkje achter de schermen bij alles wat er vooraf gaat aan het ringen en hiervoor doen we een uitstapje naar Den Haag, waar de ooievaars nestelen op de schoorstenen van flats.

Het voorbereiden van het ringen begint eigenlijk al voor er jongen zijn. Ik sta met mijn telescoop op straat naar een schoorsteen te turen om de ringnummers van de oudervogels af te lezen. De vogels zijn trouw aan het nest, maar in mijn gebied zijn er wel wisselingen van stek en partner geweest. Wie doet het waar en met wie?

Een goed begin is het halve werk

In maart/april willen we graag registreren op welke nesten jongen zijn. Het vergt geduld om de snavels te tellen die af en toe boven de nestrand uit steken. Het aantal uitgekomen kuikens en het aantal dat uiteindelijk succesvol uitvliegt, is van belang voor het monitoren van de populatie. De leeftijd van de kuikens geeft ons de kans aan de slag met het plannen van het ringen.

Jonge ooievaars worden geringd als ze tussen de 4 en 5 weken oud zijn. Dan is de poot lang genoeg voor de ring en zijn de vleugels nog te klein om te kunnen vliegen. En als de jongen worden benaderd door vreemden, dan houden ze zich op deze leeftijd "dood" (*akinese*, hun natuurlijke verdedigingsmechanisme).

Check, check, dubbelcheck

Het aantal jongen is bekend en in de week van 3 tot 9 juni hebben ze de juiste ringleeftijd.

Nu gaan we plannen:

- bestellen van ringen en controleren van de benodigde materialen.
- aanvragen van verlof op mijn werk.
- afstemmen met de professioneel klimmer wanneer hij kan.
- contact opnemen met de eigenaren van de panden, of en wanneer we het dak op mogen.
- noteren van benodigde telefoonnummers en e-mailadressen, maar ook precieze plekken van luiken die toegang geven tot het dak.
- regelen van een geschenkje als dank voor alle betrokkenen

Prik

Na even puzzelen lukt het om een datum te prikken: woensdag 7 juni.

Leuk nieuws, Omroep West wil graag komen filmen... dus:

- toestemming vragen aan de betrokkenen.
- een extra life-line nodig is op het dak.
- de journalist vooraf een goede instructie geven.

Pech

Op dinsdag 6 juni begint het te stormen, niet te zuinig, windkracht 6-7. De voorspelling voor woensdag is nog erger. De veiligheid voor mens en ooievaar staat voorop, dus ga ik de ringactie (grrr, woordspeling) afblazen.

Poging twee

- proberen of ik mijn vrije dag kan omzetten naar vrijdag.
- één van de mensen die ons toegang tot het dak kan verlenen gaat met vakantie, oh nee... maar geweldig dat hij een hulpvaardige vervanger weet te vinden.
- Omroep West moet ook even puzzelen met de planning.
- na de daken staat een paalnest in de planning, ook die betrokkenen inseinen dat het plan is gewijzigd en vragen of de benodigde ladders vrijdag kunnen klaarliggen.

De weersvooruitzichten zijn gunstig, alleen wat hoor ik als vrijdag vroeg mijn wekker gaat? Regen? Mijn hemel, het hoost onophoudelijk. Dit is ook niet gunstig voor de veiligheid. De betrokkenen voelen ook nattigheid en mijn telefoon gaat onophoudelijk. Ik raadpleeg alle weerstations die er zijn, buitenradar, regenalarm, windfinder... om 10.00 uur, de geplande starttijd, lijkt het droog te worden. Ik zet nog steeds in op een "go". Ik richt me tot alle weergoden en als we voor het flatportiek staan, breekt de zon door.

Praktijk... passen en meten

- de verslaggever is wat later, maar mijn planning is inclusief onvoorziene omstandigheden. Toch alvast alle spullen klaarzetten, het dakluik laten openen en oogje houden op de vrije parkeerplek voor de deur.
- we zijn boven, de klimmer zit gezekerd op de schoorsteen en laat de jongen in een tas naar mij op het dak zakken. Door de hoosbui van even ervoor zijn de jongen drijfnat. Het kleinste rilt van de kou en ik wikkel hem in een linnen tas met een shirt erom. Dat helpt!
- bij het tweede dak krijgen we de sleutel van een sleutelkastje vol sleutels met labelteksten bestaande uit afkortingen, waaraan de meest duidelijke bestaat uit de blokletters "onbekend". We moeten het maar zien te ontsleutelen.
- de ladder naar het dak zit met een hangslot vergrendeld aan de muur en geen enkele sleutel past. Aankaarten bij de Vereniging van Eigenaren, want in geval van nood kunnen bewoners niet vluchten door het luik. Onze klimmer heeft een uitschuifbare ladder bij zich, die nét lang genoeg is. Met een beetje klauterwerk komen we er wel.
- eenmaal boven kunnen we vanaf het dak een naastgelegen nest inspecteren, waar de ooievaars takken bouwen richting de schoorsteenopening. We moeten daar na het broedseizoen even gaan snoeien.
- het laatste nest ligt op een hoge toren, daar kunnen we niet bij. Dankzij de eerder gelegde contacten, kunnen we gebruik maken van een oefening met hoogwerker door de brandweer. Het pand staat op nominatie voor sloop, een uitgelezen kans om de gemeente en projectontwikkelaar te attenderen op het nest en me in te zetten voor bescherming ervan.

Als klein meisje keek ik op tegen de ooievaar, daar op die hoge nesten. Nu kan ik het nauwelijks geloven, dat ik oog in oog mag staan met deze vogel. Zo'n hoogtepunt bereiken doe je niet alleen en daarom een dank je wel voor iedereen die het ringen mede mogelijk maakt.

P.S.: een impressie van het ringen op de Haagse flatdaken zie je [hier](#).

terug

Hoger en hoger

15 juni, Arda van der Lee

Gisteren vlogen er boven mijn dorp Ankeveen vijf ooievaars. Ze cirkelden hoger en hoger, een prachtig gezicht.

Zweven. foto Wim van Nee

Op warme, heldere dagen zoals gisteren en vandaag, zie je regelmatig ooievaars hoog in de lucht rondjes draaien zonder één vleugelslag. Ze maken dan gebruik van thermiek, opwaartse stromingen die ontstaan waar luchtlagen warm worden boven door zonnestrallen opgewarmd terrein.

Zichtveld

Zo hoog hebben ze een enorm zichtveld en zien precies waar er wordt gemaaid of gehooïd. En dan zijn ze er heel snel bij om achter de machines aan door het veld of weiland te stappen op zoek naar opgeschrikte of gewonde prooidieren.

Stijve nek?

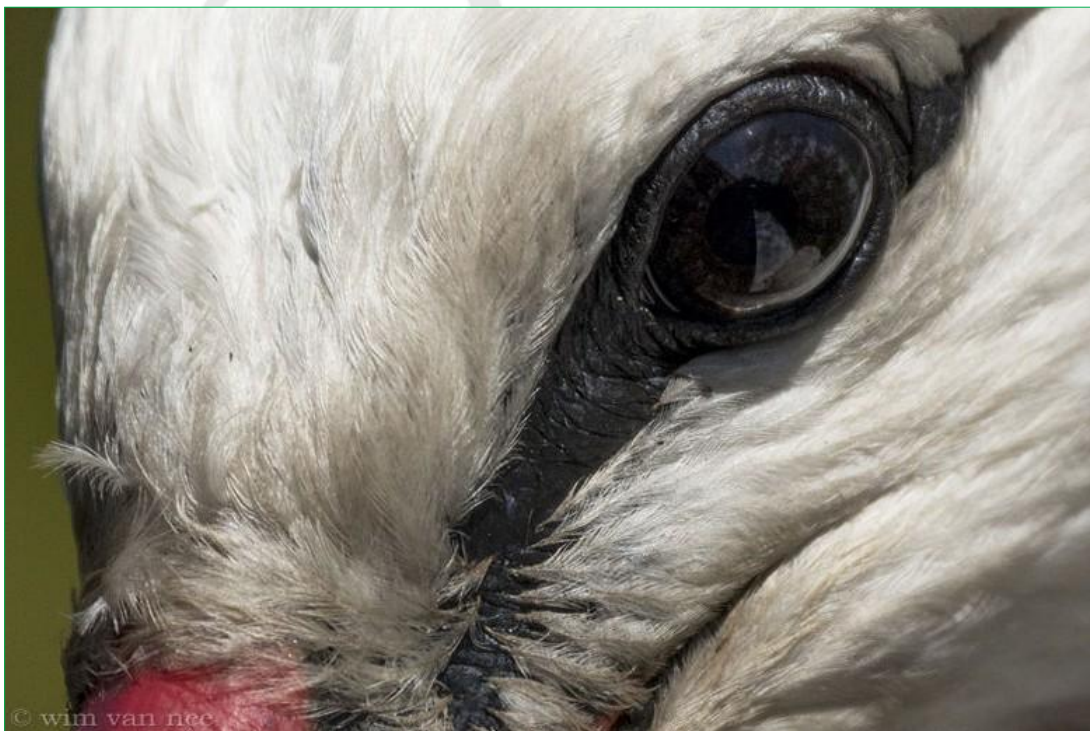
Je kunt zelf op een mooie dag in het gras gaan liggen om naar rondcirkelende ooievaars te kijken zonder een stijve nek te krijgen. Of je kunt het van bovenaf bekijken. Via deze link naar de VPRO is te zien hoe een ooievaar van thermiek gebruik maakt om uiteindelijk weer op zijn nest terug te keren

terug

Veilige hoogte

17 juni, Wim van Nee

Best leuk om eens terug te kijken in oude informatie over ooievaars. Je komt al snel tot de ontdekking, dat er tegenwoordig anders wordt gedacht over sommige ooievaarskwesities.

De kikkerkwesitie bijvoorbeeld. Hoe komt het toch dat er wordt gedacht dat ooievaars vooral kikkers zouden eten? Als je er over nadenkt dan is het toch niet zo vreemd. Op de webcamsbeelden zie je dat het voedsel zelden goed herkenbaar is. Als een ondefinieerbaar prutje wordt het uitgebraakt. Behalve als het een kikker is, die herken je gelijk. Logisch dat dan al snel de conclusie wordt getrokken dat ooievaars kikkers eten. Maar ja, één kikker maakt nog geen kikkereter.

Of de hoogtekwestie. Maar al te vaak hoor je dat ooievaars graag zo hoog mogelijk zouden willen broeden. Maar kijk eens goed naar ooievaarsnesten. Zitten die echt allemaal op het hoogste punt van de omgeving? U weet het antwoord al... ooievaars willen niet op de hoogste plek broeden, maar op veilige hoogte. Dat is iets anders dan zo hoog mogelijk.

Vrijdag waren we in het Drentse Wezup om een ooievaar te ringen. De ladder lag klaar, er waren enkele gezellige mensen bij om het ringen mee te maken en een prachtige jonge ooievaar maakte het plaatje compleet. De nesteigenaren hadden de ooievaars afgelopen winter getrakteerd op een mooie nieuwe nestpaal. Een metertje of zes hoog, een veilige hoogte voor de ooievaars ... en voor de ringers ...

terug

Wat is er toch met Ma aan de hand ?

20 juni, Leo Daanen

Ma is al enkele dagen niet meer op het nest geweest en dat is niet goed.

Foto Leo. Geen Ma op de andere schoorsteen

Braakproblemen

Donderdag kwam Ma op het nest en wilde de kuikens gaan voeren. Dit doen ooievaars door wat ze gegeten hebben en in de krop bewaard weer uit te braken. Er zat haar letterlijk en figuurlijk wat dwars, want na ong. een half uur braken, met tussenpoze om te gaan liggen, kwam het er eindelijk toch uit. Dikke vette dwarsliggende mollen waren het zo te zien het die de braakproblemen veroorzaakten (en in het CH was te lezen).

Gennepse vrienden

Ma was er zo van ontdaan, dat ze de gehele verdere dag op het nest heeft staan suffen. Daarna is ze naar de andere schoorsteen gegaan en heeft daar weer de nodige uren doorgebracht. Toen ik de melding van onze Gennepse vrienden kreeg dat ze zelfs op de schoorsteen ging liggen, dacht ik: nu moet ik naar Gennep, dit is echt linke soep. Daar aangekomen met telescoop en verrekijker, stond er dus niks meer op de andere schoorsteen of op het nest. Ja alleen die twee hongerige kuikens natuurlijk.

Kroeskarper

Ik heb geloof ik alle schorstenen, trapgevels, puntdaken en de gehele omgeving afgespeurd, maar geen Ma ooievaar te vinden. Dan maar een rondrit door Gennep en richting de eerstvolgende plek waar ze vaak te vinden zijn, het 'Niersdal'. Ik rij met de auto over de Niersbrug en zie aan de linkerkant, in de bijna opgedroogde poel, een zwart/witte schim. Hé, snel linksaf het zandpad in en turen met de telescoop, helaas... Ik kon niet zien of deze wel of geen ring had. Dan maar weer terug en dijk op voor de Niers en jawel hoor, daar stond Ma. Nadat ik haar een poosje geobserveerd had, zie ik nog een zwart/witte schim ;-) Maar nu op het fietspad op de dijk. . . . Huh, wat zie ik nou ? Ohhh daar komt Kroeskarper aan fietsen, zwaar bewapend met een dikke camera om zijn nek. Heee Leo, jij hier zegt ie? Ik zeg: Heee kroeskarper, jij hier, hahaha.

Ma

Het eerste wat we samen zeiden was, daar staat ze dan, ONZE MA. Vanmiddag om 15.30 uur, zegt Krk, stond ze er al. Ik zei, nou ik kon ze al nergens vinden, dus dacht ik ga hier eens kijken. Dus ze staat hier al een uur, zei ik nog, en we hebben daar nog tot 18.30 uur staan te filosoferen, waarom ??? En ja . . is het Ma wel? Er zijn meer ongeringde ooievaars hier in de buurt!

Stork

Kroeskarper en ik hebben het er een hele poos over gehad en ja het moet Ma wel zijn. Haar gedrag en waarom sta je hier anders zolang rond te hangen. Het kan gewoon niet anders. Toen ik thuis kwam nog snel even mijn Stork achterban raadplegen. Maar ook die stonden met de handen in de haren, dit kan eigenlijk niet, dit hebben wij ook nog niet meegemaakt.

Back Home

Ik had mijn blog al zo goed als klaar en bijbehorend filmpje in elkaar geknutseld en met Caroline afgesproken dat ik haar blog over zou nemen. Maar ik kreeg bezoek en kon niet echt verder om het te plaatsen. Wacht effe. Telefoon, 20.50 uur hallo Leo met Kroeskarper, ik sta bij het "Niersdal" en wat denk je dat ik zie ? Pa en Ma bij elkaar bij de poel.

Ma stijgt op, ik zeg wacht effe Krk, dan zet ik snel mijn laptop aan. En jawel hoor, ONZE MA vliegt naar het nest, Krk ziet ze vliegen en ik zie ze landen haha en ze gaat aan het braken. Maar weer heel erg moeizaam en Pa komt ook kijken, maar vertrekt ook weer meteen. Die denkt, nou Moe, zoek jij het maar lekker effe uit, je hebt al dagen geen ene kl.... gedaan. Ma is hooguit 4 à 5 minuten op het nest geweest. Ondertussen zat ik nog met Krk aan de telefoon en heb hem hartelijk bedankt voor zijn attente optreden. Ma is weer Back Home en moet nog zeker wat aansterken.

Wat het geweest is, zullen wij nooit weten, maar ik denk dat ze gewoon wat onder de leden heeft gehad (virusje ?), of komt het toch van de braakproblemen?

Beste mensen, blijf positief zo ook in het Clubhuis, want je gaat automatisch al snel de negatieve kant op denken en schrijven. Dus we houden de moed erin en de kuikens gaan gewoon over een poosje de eerste vluchten maken.

terug

Het is warm, erg warm

21 juni, Arda van der Lee

Het is nu boven op het nest in de volle zon snel warm, erg warm. Gelukkig waait het nog wel zo hoog boven de huizen, dat geeft nog een beetje verkoeling voor de jongen. Wij drinken veel water op dit soort dagen, zoeken de schaduw op of gaan zwemmen. Wat doen ooievaars om de warmte te bestrijden?

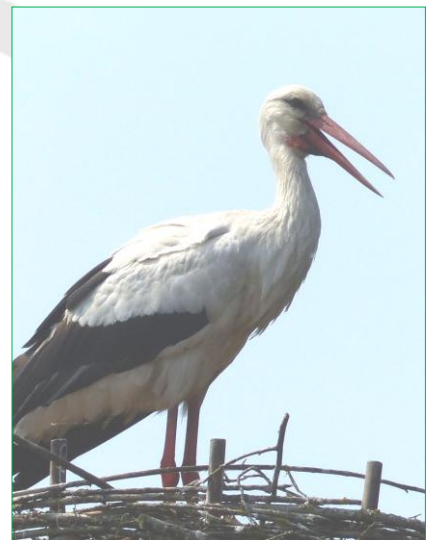
Water!

De warmte te lijf

Op warme dagen brengen de ouders niet alleen voedsel, maar ook water. Ze nemen het mee in hun krop en zo goed als ze kunnen, mikken ze het water in de snavel van de jongen. Dus niet zoals met een krop vol voedsel, dat ze gewoon in de nestkom uitbraken. Op het clipje van 19 juni komt pa met water aan.

Open snavel

Als het erg warm is, zitten ooievaars ook wel met hun snavel open. Ze zweten immers niet zoals wij, door hun veren gaat dat niet. Je kunt de open snavel een beetje vergelijken met het hijgen van een hond, die raakt ook alleen maar warmte kwijt door de bek.

Badderen

Wim heeft al eens een foto geplaatst van een badderende ooievaar, dat is best bijzonder. Volwassen

ooievaars zie je op warme dagen nog wel eens door een sloot lopen, lekker koel aan de poten. En de natte veren geven extra koelte.

Poep op de poten

Nog een manier om de warmte te bestrijden, is poepen op de poten. Het vocht in de ontlasting verdampt en dat kost warmte. Dus koelen de poten lekker af. Je kan dat prachtig zien bij pa. En ook de jongen kennen deze truc al.

terug

Gemolesteerd

23 juni, Wim van Nee

Gelukkig, ma ooievaar is aan de beterende hand. Maar het blijft spannend met die mollen.

Foto: Wim van Nee

Tegelijkertijd is het ook een dilemma. Een mol is wel zo'n beetje de grootste en aantrekkelijkste hap die een ooievaar te pakken kan krijgen. Best een prestatie trouwens voor zo'n trage jager. Maar ook een risico, dat hebben we gemerkt.

Ronduit gevaarlijk

Ik heb de foto van de mol er weer bij gepakt. Het is helemaal duidelijk, die mollennagels zijn ronduit gevaarlijk. Een mol die niet gedood is door de ooievaar, gaat graven. Ze kunnen zich letterlijk een weg banen dwars door de slokdarm of maagwand heen. Dan volgt onherroepelijk de dood.

Ma ooievaar heeft geluk gehad. Heeft ze er ook van geleerd? Dat is moeilijk te zeggen. Hopelijk heeft ze toch onbewust een verband gelegd tussen de mol en haar last. En als ze daar goed mee omgaat, dan is en blijft een mol een goede hap.

terug

Internationaal

24 juni, Caroline Walta

Vandaag gaat STORK internationaal: Annemieke Enters en Wim van Nee geven een lezing op een ooievaarscongres in Duitsland. Het gaat over 'onze' witte ooievaar (*ciconia ciconia*), maar laten we in deze blogs eens verder kijken naar de ooievaars over de grens. Wist je dat er wel 17-20 soorten zijn?

Alle 20 soorten hebben met elkaar gemeen dat ze hetzelfde type uiterlijk hebben, ook in de vlucht: de uitgestrekte hals, poten en zwevend op thermiek. Doordat een ooievaar gebruik maakt van deze opstijgende warme lucht, vliegen ze eigenlijk alleen overdag.

Niet bij stem

Een ander gezamenlijk kenmerk is hun geluid, of beter het ontbreken ervan, omdat ze geen of een niet ontwikkeld zangorgaan hebben. Hierdoor komen ooievaars niet verder dan het voortbrengen van wat sissen of miauwen. Een deel van de soorten communiceert door het kleppen met de snavels, zoals wij dat kennen van 'onze' ooievaar.

Hetzelfde

De meeste ooievaarssoorten zoeken elkaar op in groepen, om samen voedsel te zoeken of te nestelen. Ze nestelen allemaal vrij open, op een groot nest van takken waaraan man en vrouw samen bouwen. Het broeden en het zorgen voor de jongen doen ze ook samen. Wat voedsel betreft zijn ze ook niet erg kieskeurig, zowel een dode als levende maaltijden staan op het menu. Wel eet de ene soort meer vlees en heeft de andere voorkeur voor vis.

Verschillen

De verschillen zitten vooral in het uiterlijk. De maraboe die je in veel dierentuinen kunt zien, is familie van ons Genepse stel, maar ziet er toch heel anders uit. Knap, knapper, knapst?! Hieronder een overzicht waar de verschillende soorten voorkomen (lees: broedvogel zijn)

Europa

Witte ooievaar (White stork)
Zwarte ooievaar (Black stork)

Afbeelding: Niet alle soorten op een rij, maar wel de meeste (bron: internet)

Azië

Maleise nimmerzat (Milky stork)
Indische nimmerzat (Painted stork)
Indische gaper (Asian openbill stork)
Bisschopsooievaar (Woollynecked stork)
Soenda-ooievaar (Storm's stork) (op Borneo en Sumatra)
Zwartsnavelooievaar (Oriental white stork) (op de grens van Rusland en China)
Zwarthalsooievaar (Black necked stork)
Javaanse maraboe (Lesser adjutant stork)
Indische maraboe (Greater adjutant stork) (alleen in een klein deel van India en Cambodja)

Amerika (noord en zuid)

Kaalkopooievaar (American wood stork)
Magoeari (Maguari stork) (in Zuid-Amerika)
Jabiroe (Jabiru stork) (in Zuid-Amerika)

Afrika

Afrikaanse nimmerzat (Yellow billed stork)
Afrikaanse gaper (African openbill stork)
Abdims ooievaar (Abdim's stork) (ook in een puntje van het Arabisch Schiereiland)
Bisschopsooievaar (Woollynecked stork)
Zadelbekooievaar (Saddle bill stork)
Afrikaanse maraboe (Marabou stork)
Schoenbekooievaar (Shoebill) (centraal Afrika, Oeganda)

Australië

Zwarthalsooievaar (Black necked stork)

Ga voor een verder kijkje over de grens naar
http://www.ooievaars.eu/0300ooievaars_soorten/default.html

terug

Niersdal

27 juni, Leo Daanen

Voor nieuwelingen, maar ook vaste bezoekers, even een overzicht en duidelijkheid van de locatie.

Foto gemaakt door Mihari

400 jaar oude stadhuis

Op het inmiddels 400 jaar oude stadhuis in Gennep zit het ooievaarsnest op ong. 20 meter hoogte. Om iedereen een idee te geven van de locatie en de omgeving, geef ik in dit blog wat tekst en uitleg. Op de foto hierboven het prachtig onderhouden stadhuis. Deze foto is in januari gemaakt tijdens het opknappen van het nest. Dit jaar zijn er nog volop feesten i.v.m. het 400 jarig bestaan. Onder meer een historisch weekend op 1 en 2 juli met een historische markt, oude ambachten, muziek en diverse Oudhollandse spelen.

Webcam, schoorstenen

Door velen is meerdere malen de vraag gesteld, waar is die andere schoorsteen nou? Op de foto is duidelijk te zien dat het torentje (midden) met carillon naar voren staat, dus uitgebouwd is. Aan de achterkant van het torentje hangt de webcam, gericht naar rechts op het nest. Dus als de ooievaars op de andere schoorsteen staan, kunnen ze de kids rechts zo in de gaten houden.

Foerageergebied

Het prachtig gelegen Niersdal, ligt vanuit de webcam gezien achter de kademuur. Via enkele aaneengeplakte luchtfoto's kan ik jullie het van de andere kant laten zien. Op de uitvergrote inzet in de foto zie je het stadhuis met (aangegeven) het nest en de webcamlocatie. Op de grote foto heb ik met rode lijnen het gezichtsveld aangegeven, dus het beeld wat je ziet vanaf je pc, op Beleef de Lente.

De Poel, die bijna opgedroogd is, kan je vanaf de webcam net niet zien. Dit is het favoriete foerageergebied van de ouders en straks ook van de jongen. Verder heb ik de kademuur, het dijkje met daarop het fietspad en de Niers aangegeven. Omdat de Niers achter de hoge kademuur en fietskijkje ligt, kan je deze vanaf de webcam niet zien.

Terras

Hopelijk heb ik bij deze het een en ander duidelijk gemaakt voor velen en zijn er meerdere vragen beantwoord door dit blog. Natuurlijk is zelf daar gaan kijken nog veel mooier en helemaal duidelijk hoe Gennep en de omgeving van de ooievaars eruit ziet. U bent allen van harte welkom in Gennep. En de terrassen liggen pal voor het stadhuis, dus koffie met gebak, of een heerlijk pilsje tijdens het kijken naar de ooievaars is toch helemaal super.

terug

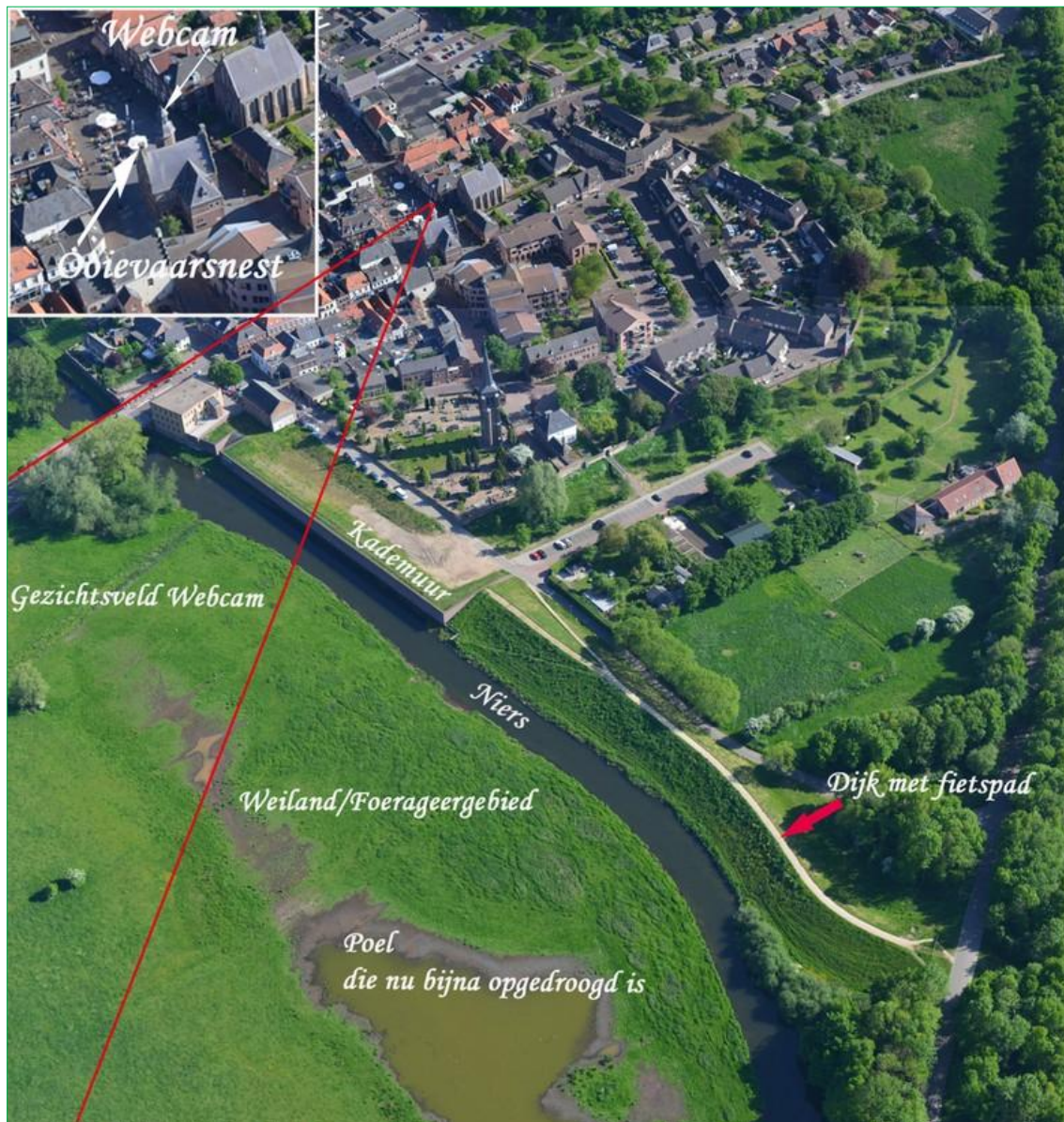

Foto Leo. Meerdere luchtfoto's aan elkaar geplakt en bewerkt.